

Interview Achilles Cools

Gevederd genie

ERIC SCHOONES
ILLUSTRATIES:
ACHILLES COOLS

Voor Achilles Cools is de natuur rondom zijn huis een oneindige bron van inspiratie en in zijn werk getuigt de Vlaamse beeldend kunstenaar, graficus, tekenaar, schrijver en dichter van zijn liefde en eerbied voor alles wat leeft. Een gesprek over kunst en wetenschap, de jacht in België en Spanje, en over zijn bijzondere vriend, de kauw.

U bent een zeer veelzijdig kunstenaar, maar was u niet liever bioloog geworden?

'Ik voel me autodidact bioloog. Het leven gaat zoals het gaat, je hebt niet altijd alle kansen. In mijn geval was het duidelijk: ik kon eerder een paard tekenen dan dat ik het woord paard kon

zeggen en het was vanzelfsprekend dat ik iets met dat talent zou gaan doen. Mijn fascinatie voor de

'Ik had het geluk een niet-jagende vader te hebben.'

natuur, al vanaf mijn vroegste kinderjaren, heeft me gemotiveerd om alles vast te leggen en daarmee iets mede te delen.'

Is kunst daarvoor een ideaal medium?

'In mijn geval wel, maar het is niet precies een boodschap om iets duidelijk te maken, het zit gewoon in mijn natuur. Ik ben sinds mijn kindertijd gefascineerd door het kleine, het ogenschijnlijk nietige, waar velen gedachteloos aan voorbij gaan. Toch is kunst nog iets anders dan wetenschap. Wetenschap probeert te streven naar waarheid, een oplossing, terwijl een kunstenaar meer vragen stelt. Ik heb probeer dat te combineren.'

Hoe is het gesteld met de jacht op de kauw?

'Ik weet het niet precies voor Nederland maar in België is de kauw beter beschermd lijkt me. De kauw is een algemene vogel geworden, dat ligt

aan de maisvel-den. Boeren klagen steen en been dat kauwen en kauwachtigen de mais aanpikken, maar het is hun eigen schuld. De moeilijkste periode om te overleven voor jonge vogels is hun eerste herfst en juist dan zorgen de boeren voor een gedekte tafel met alles wat na de oogst blijft liggen op de akkers, waardoor de kauwenpopulatie aangroeit.'

Een overbodige vraag, u bent tegen de jacht?

'Honderd procent. Mijn radicale mening is: verbied alle wapens, het bezit en de fabricage, want daar begint het. Hoe verder je in Europa naar het zuiden gaat, hoe erger het wordt. In België zijn de jagers op leeftijd, je hebt een vergunning nodig. In Spanje, waar we in de winter wonen, is het veel erger. Daar schieten jongeren op alle vogels, wapenbezit is toegestaan en, dat is de essentie, ze krijgen het vanaf hun tiende aangeleerd. Je kunt die jongeren daarom moeilijk iets verwijten. Ik had het geluk een niet-jagende vader te hebben.'

Is de kauw een bedreiging voor zangvogels?

'Kraaiachtigen, de ekster, de kraai en de Vlaamse gaai, zijn nestpredators, maar de kauw

Interview

is dat niet. Kauwen eten in tegenstelling tot die soorten ook geen vlees, ze lusten zelfs nog geen regenworm, ze spelen wel met salamanders tot ze dood zijn.'

U noemde de kauw een gevederd genie. Was hij daarom een ideaal onderwerp voor u?

'Dat is zo gegroeid. Tegen mijn veertigste dacht ik mij toe te leggen op één specifieke soort en het toeval speelde ook een rol. Mijn dochter vond een jonge kauw onder de kerktoeren en die hebben we met veel zorg opgevoed. Dan krijg je een zogenaamde imprintvogel. Een jonge vogel beschouwt het eerste levend wezen dat hij ziet als een soortgenoot. In dit geval was dat mijn dochter en zo'n vogel richt dan al zijn seksuele en sociale interesse op een mens. We zijn op zoek gegaan naar een partner voor dat kauwtje, ook al was hij verliefd op mijn dochter en zij op hem.

Dat is uitgroeid tot een complete kauwenkolonie rondom ons huis en we hebben een rehabilitatieprogramma opgezet. Ik bouwde een toren op ons huis met zeventig nestholtes waarin de kauwen konden broeden. Ik ben hele dagen thuis, in mijn atelier aan het werk, en ik hoefde

niet in een schuiltentje te gaan zitten om het gedrag van die kauwen te bestuderen. Ik stond ermee op en ging ermee naar bed.'

U had vanaf uw prilste kinderjaren de wens om vriendschap te sluiten met een wild dier.

'Ja, mensen sluiten vriendschap met honden of katten bijvoorbeeld en die komen bij je voor een hapje of een aai. Bij een kauw ligt dat anders. Een imprint is een ziekelijke afwijking, dat dier voelt zich mens. Ik vond dat erg en wilde die imprint omdraaien, de vogel weer kauw maken, zodat hij kon omgaan met soortgenoten. Dat lukte en zo konden we iets terugbetalen. Als je een vogel uit zijn kooi kunt halen is dat een prachtig gevoel.'

Kun je een zelfde verhouding hebben met een kauw die geen imprintvogel is?

'Nee, dat gaat niet. Een kauw die kauw is kan wel naar de voederplaats komen en uit je hand eten maar verder gaat het niet. Mijn dochter heeft door het contact met die kauw iets mee gekregen in haar opvoeding dat veel belangrijker is dan een diploma van de universiteit. Zij heeft namelijk geleerd dat je empathie kunt hebben met dieren van een andere soort dan de onze.'

Maar de eerbied voor het leven zit er duidelijk in.

Ja, en daar is niks verkeerd aan. Eerbied en respect voor het leven hebben we allemaal te weinig en dan word je moralist, dan wil je opkomen voor bedreigden. Omdat er te weinig kennis en begrip onder de mensen is voor het leven rondom ons. Wij zitten allemaal in onze glazen kooi en we zijn alleen bezig met onze eigen soort, terwijl het belangrijkste grote nieuws vlakbij gebeurt, en niet op het journaal. Je hoeft geen verre reizen te maken om de wereld beter te begrijpen.'

Met de eerbied zijn we terug bij de jacht.

'Ik heb veel met jagers gesproken. Er zijn er die zich verontschuldigen, ze zijn door hun vaders erin gerold. Ik ga individuele jagers niet aanvalen, maar elk schot dat ik hoor doet me pijn. In België beschermde vogels worden in Spanje gewoon afgeschoten. Ik ga het toch eens aankaarten bij het Europees Parlement.'

De kauw heeft uw kijk op de wereld veranderd?

'Ja, ik kijk naar alles en ook naar mensen door de ogen van een kauw. Gedragingen van mensen doen mij denken aan dierengedrag, en ik heb nergens zoveel essentieels geleerd over mensen dan door mijn kauwenkolonie. De mens ziet zichzelf als unieke soort, maar wij hebben ook dierlijke eigenschappen en dierlijke krachten, als we onszelf op die manier onder het vergrootglas leggen, kan er veel ellende uit ons leven verdwijnen.'

Je begrijpt jezelf beter?

'Ja, wanneer bij de kauwen twee mannetjes vechten, dan geeft dat de vrouwtjes seksuele opwinding. Vroeger werd er in België op elke kermis gevochten, de soldaten gingen met plezier de oorlog in, ze konden een lief krijgen. Die mechanismes zijn me door het bestuderen van de kauwen veel duidelijker geworden.'

Ben u een moralist?

'Misschien teveel, mijn uitgever waarschuwt me altijd voor teveel moraliseren. Ik ben niet graag de leraar met het vingertje omhoog, maar ik moet de dingen die ik opmerk wel mededelen in mijn boeken. In de beeldende kunst ben ik het zeker niet.'

